

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

**ODNOS MED INVESTICIJSKIMI IN OPERATIVNIMI IZDATKI V
VARSTVENO DELOVNEM CENTRU NOVA GORICA**

Ljubljana, julij 2022

VESNA BOŽIČ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Vesna Božič, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Odnos med investicijskimi in operativnimi izdatki v Varstveno delovnem centru Nova Gorica, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem red. prof. dr. Maksom Tajnikarjem.

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 VARSTVENO DELOVNI CENTER NOVA GORICA	1
1.1 Zgodovina VDCNG.....	1
1.2 Značilnosti VDCNG.....	2
1.3 Vloga ustanovitelja in organov zavoda	3
2 INVESTICIJSKI IN FINANČNI IZDATKI	4
2.1 Financiranje investicij	4
2.2 Financiranje operativnega poslovanja.....	6
3 FINANCIRANJE INVESTICIJE V VARSTVENO DELOVNI CENTER NOVA GORICA	9
3.1 Opis investicije	9
3.2 Viri financiranja	10
3.3 Stanje premoženja pred letom 2016.....	11
3.4 Vrednost investicij od leta 2016 do leta 2020	11
4 FINANCIRANJE TEKOČEGA POSLOVANJA VDCNG.....	13
4.1 Viri financiranja tekočega poslovanja	13
4.2 Analiza finančnega poslovanja organizacije 2016–2020	14
5 POVZETEK INVESTICIJ IN PRIHODKOV ZA OBDOBJE 2016–2020	16
5.1 Sedanja vrednost investicij	17
5.2 Sedanja vrednost prihodkov iz poslovanja.....	17
5.3 Primerjava vrednosti investicij na današnji dan in vrednosti prihodkov na današnji dan	18
SKLEP	19
LITERATURA IN VIRI	20

KAZALO TABEL

Tabela 1: Osnovna sredstva za leto 2015	11
Tabela 2: Vrednost investicij v letu 2016.....	12
Tabela 3: Vrednost investicij v letu 2017	12
Tabela 4: Vrednost investicij v letu 2018.....	12
Tabela 5: Vrednost investicij v letu 2019.....	13
Tabela 6: Vrednost investicij v letu 2020.....	13
Tabela 7: Prevedba prihodkov iz izkaza poslovnega izida.....	14

Tabela 8: Dolgoročna obrestna mera po konvergenčnem kriteriju	17
Tabela 9: Sedanja vrednost investicij	17
Tabela 10: Sedanja vrednost prihodkov iz poslovanja	18
Tabela 11: Vrednost investicij in prihodkov na današnji dan	18

KAZALO SLIK

Slika 1: Eskontiranje in diskontiranje	16
--	----

SEZNAM KRATIC

EU – Evropska unija

VDCNG – Varstveno delovni center Nova Gorica

ZJF – Zakon o javnih financah

ZPIZ – Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje

ZSV – Zakon o socialnem varstvu

ZZ – Zakon o zavodih

UVOD

Za pisanje svoje zaključne naloge sem izbrala analizo odnosa med investicijskimi in operativnimi izdatki v Varstveno delovnem centru Nova Gorica (v nadaljevanju VDCNG). Organizacija ima status javnega socialnovarstvenega zavoda, ki obsega storitve institucionalnega varstva in vodenja ter možnost varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji. Zavod je sestavljen iz več enot, kjer se izvajata dva glavna programa. To sta program za osebe z motnjo v razvoju in program za osebe po možganskih poškodbah.

Namen zaključne naloge je proučiti odnos med vrednostjo investicij in potrebami po tekočem poslovanju organizacije, ki je pomemben tedaj, ko so investitorji drugi subjekti kot plačniki redne dejavnosti.

Pod cilj zaključne naloge uvrščam identifikacijo investicijskih izdatkov pri ustanovitvi varstveno delovnega centra in identifikacijo odnosa teh izdatkov glede na njegove odhodke poslovanja.

Če želim doseči zgoraj omenjeni cilj, je pomembno razlikovanje med investicijskimi in operativnimi izdatki. Investicijski izdatki se pojavijo pri naložbah in obnovah ustanov. Značilnost omenjenih izdatkov je predvsem ta, da niso bili namenjeni potrošnji in ustvarjanju užitkov, temveč ustvarjanju novih zmogljivosti.

Investicijski izdatki so predvsem izdatki, ki so namenjeni za povečanje stvarnega premoženja investitorja. Ko imamo pri naložbi investicijske izdatke, se tu pojavijo tudi operativni izdatki. Takšni izdatki niso povezani z naložbo v ustanovo, ampak z nadaljnjim poslovanjem organizacije. Pomembno se je zavedati, da investicija ni uspešna, ko pokrijemo investicijske izdatke, temveč je treba pokriti tudi operativne izdatke.

Teza zaključne naloge je, da operativni izdatki tekočega poslovanja na letni ravni presegajo investicijske izdatke, ki nastanejo ob investiciji (ustanovitvi) organizacije.

1 VARSTVENO DELOVNI CENTER NOVA GORICA

1.1 Zgodovina VDCNG

Vse se je začelo pred več kot 40 leti v Delavnici pod posebnimi pogoji v Solkanu, in sicer v sklopu Centra za socialno delo Nova Gorica. Celotno strokovno delo in skrb je bilo sprva namenjeno osebam s posebnimi potrebami. Takrat je bila to prva oblika varstva in zaposlitve odraslih invalidnih oseb na Severnoprimorskem. Prav tako so bili eni izmed prvih 10 takšnih oblik v Sloveniji. VDCNG je bil ustanovljen leta 2005, in sicer s sklepom Vlade Republike Slovenije (VDCNG, brez datuma).

Dve leti kasneje je organizacija odprla novo enoto Stara Gora. Namenjena je bila osebam s težjimi motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Takoj za tem so v enoti Stara Gora začeli s programom varstva, vodenja in zaposlitve, ki je bil namenjen osebam po možganski poškodbi. Leta 2010 je VDCNG odprl tudi Stanovanjsko skupino, namenjena pa je sledenju razvojnim ciljem na področju socialnega varstva. Leta 2014 je sledila tudi prenova najstarejše enote (enote Solkan), katera deluje kot dnevni center za osebe z motnjo v duševnem ali telesnem razvoju (VDCNG, brez datuma).

Leta 2015 je organizacija v bivalni enoti in dnevnem centru pridobila mesta za osebe z motnjo v razvoju. Pomembno je poudariti, da sta pri tem veliko podporo pokazala lokalna skupnost ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Skozi vsa leta delovanja je Ministrstvo prisluhnilo potrebam organizacije ter ji nudilo strokovno podporo. Nekaj let kasneje je organizacije svoje programe premaknila še na dodatne zunanje lokacije (Vogrsko), prav tako so na zunanjih lokacijah še povečali športne in delovne dejavnosti in se še bolj približali lokalnemu okolju. Vez z lokalnim okolje se najbolj vidi pri prostovoljcih, ki organizaciji na dnevni ravni podarjajo svoje znanje in čas (VDCNG, brez datuma).

1.2 Značilnosti VDCNG

Poslanstvo VDCNG je »Delovanje v javno dobro«, vizija pa »S programi zagotavljati storitve, ki bodo uporabnikom zagotavljale enake možnosti za kvalitetno življenje, tako kot drugim državljanom Slovenije.« Ena izmed glavnih vrednot VDCNG je enaka možnost za kvalitetno življenje tako kot drugim državljanom Slovenije. Prav tako jim je zelo pomembna kvaliteta medsebojnih odnosov, moralnost v skupini in humanost. Kot eno izmed svojih vrednot zavod poudarja možnost zaposlenih, da zaposlitev doživlja kot izraz svoje strokovnosti in osebnosti. Med drugim zavod daje v ospredje tudi vrednote, kot so strokovnost, odgovornost, medsebojna pomoč, sodelovanje in spoštovanje. Lastnik VDCNG je Republika Slovenija, razen v Enoti Goriški center je solastnik tudi Mestna občina Nova Gorica (AJ PES, 2018).

Dejavnosti organizacije se delijo na dva programa. Izvajanje programa socialnovarstvenih storitev zajema storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji ter storitve institucionalnega varstva. Drugi program je program izvajanja zdravstvenih storitev in rehabilitacije. Program zajema predvsem splošno zdravstveno in specialistično dejavnost izven bolnišnice, zdravstveno oskrbo, fizioterapijo, delovno terapijo oseb z motnjami v razvoju ter dolgotrajno rehabilitacijo oseb z možgansko poškodbo in okvaro gibalnega aparata (VDCNG, brez datuma).

V VDCNG je bilo leta 2019 skupno zaposlenih 140 delavcev. 42 jih je bilo zaposlenih na področju storitev vodenja in varstva ter zaposlitve pod posebnimi pogoji, 64 jih je bilo zaposlenih na področju storitev institucionalnega varstva, 24 na področju storitev nege in 8 na področju storitev rehabilitacije po možganski poškodbi. Zavod se v največji meri financira iz proračuna države ter proračuna občine. Prav tako se financira tudi iz proračuna

zdravstvene skupnosti, samoplačniških oskrbnin, od zavoda za zaposlovanje za izvajanje javnih del in izvajanje druge dejavnosti javne službe – proizvodno delo uporabnikov (AJPES, 2020).

1.3 Vloga ustanovitelja in organov zavoda

Na podlagi Zakona o zavodih (ZZ), Ur. l. RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP, je zavod organizacija, ustanovljena za namen upravljanja dejavnosti vzgoje in izobraževanja, kulture, športa, znanosti, zdravstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega varstva in zavarovanja in drugih dejavnosti, kjer ni cilj dejavnosti dobiček. Javni zavodi, ki se ustanovijo z namenom opravljanja javnih služb, so po statusu največkrat pravne osebe. Ustanovitelj javnih zavodov je lahko država, občina, mesto ali druga javna pravna oseba, ki pa mora biti pooblaščen z zakonom. Javni zavod lahko ustanovi tudi samoupravna narodnostna skupnost, vendar mora opravljati dejavnost, ki pripomore k uresničevanju pravic narodnosti. V primeru, da je ustanoviteljev več, se njihove pravice in obveznosti določijo s pogodbo. Temeljni akt javnih zavodov je ustanovitveni akt. Statut ali pravila zavoda določajo organizacijo zavoda. Glede na različna dela dejavnosti in opravljanje posamezne dejavnosti na različnih področjih, se lahko oblikujejo organizacijske enote (ZZ).

Zavod upravlja svet zavoda. Svet zavoda je sestavljen iz predstavnikov ustanovitelja, predstavnika svojcev ter zakonitih zastopnikov, predstavnika invalidskih organizacij in iz predstavnika zaposlenih. Trajanje mandata, način imenovanja in pristojnosti sveta so določeni z zakonom ali aktom o ustanovitvi. Svet zavoda sprejema statut, programe dela ter razvoja zavoda. Prav tako spremlja njihovo izvrševanje, sprejema zaključni račun zavoda, določa finančni načrt, ustanovitelju predlaga spremembe ali razširitev dejavnosti zavoda ter podaja mnenja o posameznih vprašanjih. Poslovodni organ zavoda je direktor, katerega imenuje svet zavoda s soglasjem ministra. Naloga direktorja je vodenje strokovnega dela zavoda, predstavlja in zastopa zavod ter nosi odgovornost za zakonito delo zavoda. Mandat direktorja traja pet let. Direktorja imenuje ustanovitelj, razen v primeru, da akt o ustanovitvi to funkcijo pripisuje svetu zavoda (ZZ).

V primeru, ko je svet zavoda pooblaščen za imenovanje in razrešitev direktorja, je ustanovitelj tisti, ki mora podati soglasje za imenovanje oziroma razrešitev direktorja. Ustanovitelj mora podati soglasje, tudi v primeru, ko poslovodna in funkcija vodenja nista ločeni in svet zavoda imenuje in razrešuje direktorja. Vloga ustanovitelja je tudi podajanje soglasja, ko svet zavoda sprejema statut in odločanje o tem, ali naj se zavod pripoji k drugemu zavodu, več zavodov skupaj v enega, ali pa da se en zavod razdeli na več manjših. Zavod sredstva za delo pridobiva iz sredstev ustanovitelja. Največkrat je to s plačili za storitve in s prodajo blaga na trgu. Ustanovitelj nosi obveznost zavoda, razen če je to s statutom ali z zakonom drugače določeno. Prav tako ima ustanovitelj pravico sprejeti akt o prenehanju delovanja zavoda, in sicer v primeru, da ni več potrebe po opravljanju določene dejavnosti. Tretji organ je strokovni svet, ki obravnava vprašanja s področja strokovnega

dela zavoda, določa strokovne podlage za programe ter drugim organom daje svoje predloge glede pogojev za razvoj dejavnosti in organizacije dela (ZZ).

Kot že zgoraj omenjeno, je ustanovitelj zavoda država, soustanovitelj pa občina. Mestna občina Nova Gorica in Varstveno delovni center dobro sodelujeta že od same ustanovitve, in sicer sodelujeta v sklopu sodelovanja z gledališčem, knjižnico, Ljudsko univerzo, osnovnimi šolami, kulturnim domom in upravno enoto (VDCNG, brez datuma).

Organi upravljanja organizacije so Svet zavoda, poslovodni organ (direktor) in strokovni svet. Svet zavoda je sestavljen iz predstavnikov ustanovitelja, predstavnika svojcev ter zakonitih zastopnikov, predstavnika invalidskih organizacij in iz predstavnika zaposlenih. Trajanje mandata, način imenovanja in pristojnosti sveta so določeni z zakonom ali aktom o ustanovitvi. Svet zavoda sprejema statut, programe dela ter razvoja zavoda. Prav tako spremlja njihovo izvrševanje, sprejema zaključni račun zavoda, določa finančni načrt, ustanovitelju predlaga spremembe ali razširitev dejavnosti zavoda ter podaja mnenja o posameznih vprašanjih. Naloga direktorja je vodenje strokovnega dela zavoda, predstavlja in zastopa zavod ter nosi odgovornost za zakonito delo zavoda. Mandat direktorja traja pet let. Strokovni svet obravnava vprašanja s področja strokovnega dela zavoda, določa strokovne podlage za programe ter drugim organom daje svoje predloge glede pogojev za razvoj dejavnosti in organizacije dela (Leban, 2018).

2 INVESTICIJSKI IN FINANČNI IZDATKI

2.1 Financiranje investicij

Kadar želimo presojati, ali je bil določen projekt ekonomsko upravičen, je najprej treba opredeliti učinke tega projekta na podjetje oziroma organizacijo. Takšni učinki so največkrat prihodki, ki jih bo investicija prinesla, ter odhodki, ki bodo zaradi določene investicije nastali. Prihodki in stroški investicije največkrat nastanejo po sami odločitvi investiranja v določenega projekta. Prav tako se lahko zgodi, da prihodki in stroški nastanejo že pred odločitvijo investiranja. Največkrat so to stroški, ki nastanejo pri izdelavi študij o izvedljivosti zelenega projekta. Ko presojamo ekonomsko upravičenost določene investicije, je ključno, da so v analizi le tisti učinki, ki nastanejo po odločitvi izvedbe investicije oziroma projekta. S tem mislimo na učinke, ki ne bi nastali, če se za investicijo ne bi odločili (Marc, Ponikvar & Tekavčič, 2020).

Relevantni investicijski stroški so stroški, ki nastanejo kot posledica investicije oziroma ne nastanejo, če investicije ne izvedemo. Med takšne stroške najpogostejše spadajo stroški materiala in surovin. Prav tako sem spadajo stroški dela in opreme, vendar jih k investicijskih stroškom prištejemo šele takrat, ko so zaradi investicije potrebne nove zaposlitve ter vlaganja v novo opremo. Med investicijske stroške moramo prišteti tudi oportunitetne stroške. Nastanejo takrat, kadar je zaradi izvedbe investicije povezana izguba koristi, ki bi nastala,

če projekta ne bi izvedli. K investicijskim stroškom uvrščamo tudi nepovratne stroške. To so stroški, ki jih, tudi če investicije ne izvedemo, ne dobimo povrnjenih. To so, kot že omenjeno, največkrat stroški študij o izvedljivosti projektov (Marc, Ponikvar & Tekavčič, 2020).

Že leta 1998 je bila v Sloveniji sprejeta Uredba o kriterijih za dodeljevanje sredstev za investicije v javni sektor gospodarstva. Vlada Republike Slovenije s to uredbo natančneje določa kriterije, s katerimi se organizacijam v javnem sektorju dodeljujejo sredstva za investicije. Z omenjenimi sredstvi razpolaga ministrstvo za gospodarstvo oziroma energijo. Sredstva za investicije v javni sektor so lahko dodeljena vsaki gospodarski družbi, ki ima dejavnost registrirano kot gospodarsko javno službo. Takšnim družbam pravimo tudi javni upravičenci. Sredstva za investicije v javni sektor se dodeljujejo na podlagi javnega razpisa, ki ga objavi ministrstvo. Investicije, ki bodo prejele sredstva, morajo izpolnjevati določene pogoje. To sta predvsem dolgoročna zanesljivost ter zadostna oskrba z električno energijo oziroma njena učinkovita raba. Zagotavljati morajo tudi zmanjševanje onesnaževanja okolja ali pa da vsaj posredno pripomorejo k nižji onesnaženosti okolja. Pomembno je tudi, da takšne investicije pripomorejo k tehnološki in gospodarski učinkovitosti (Uredba o kriterijih za dodeljevanje sredstev za investicije v javni sektor gospodarstva, 1998).

Ministrstvo, ki bo dodeljevalo sredstva za investicije, sledi kriterijem po določenem vrstnem redu. Prednost imajo tiste investicije, ki imajo največji prispevek k izboljšanju stabilnosti in zanesljivosti energetske oskrbe v Republiki Sloveniji. Drugi kriterij je delež zagotovljenih lastnih sredstev ter drugih sredstev investitorja. Sledi kriterij stopnje dokončnosti projekta in že začetne investicije. Zadnji kriterij je pregled, kako investicija vpliva na zmanjšanje onesnaženosti okolja. Vsi upravičenci, ki se prijavijo na javni razpis za dodelitev sredstev, morajo ministrstvu poleg vloge predložiti tudi investicijski elaborat. To je dokument, kjer so prikazane poslovne projekcije umestitve projekta v poslovanje. Investicijski elaborat je bolj podroben kot poslovni načrt. Največkrat se dokument uporablja pri večjih projektih, ki so finančno bolj obremenjeni. Ko upravičenec predloži elaborat ministrstvu, mora biti projekt sladen s strategijo učinkovite rabe (Uredba o kriterijih za dodeljevanje sredstev za investicije v javni sektor gospodarstva, 1998).

Poleg vloge in investicijskega elaborata mora javni upravičenec ministrstvu predložiti tudi višino potrebnih sredstev, ki so potrebna za izvedbo ali dokončanje investicije. Prav tako je treba predložiti tudi dokazilo o zagotovitvi drugih virov financiranja investicije in tudi terminski načrt za izvedbo investicije oziroma rok, kdaj naj bi bila začetna investicija dokončana. Sredstva za investicije v javni sektor se dodeljujejo tudi za tehnološke in ekološke sanacije in tudi za zaključke investicijskih projektov. V roku 60 dni po koriščenju zadnjega obroka dodeljenih sredstev je podjetje dolžno izvesti dokapitalizacijo v višini vseh dodeljenih sredstev. Dokapitalizacija je v splošnem oblika prestrukturiranja razmerja med različnimi oblikami ustvarjanja kapitala (Uredba o kriterijih za dodeljevanje sredstev za investicije v javni sektor gospodarstva, 1998).

Investicije v javnem sektorju vplivajo na celotno družbo in ne samo na ožji krog ljudi. Ravno zaradi tega se je pomembno vprašati, kako uporabna je investicija na dolgi rok in kakšen vpliv ima na družbo. Investicija v javni sektor so vsa materialna, finančna in intelektualna vlaganja v delovno silo, sredstva in predmete dela. Na tak način si organizacija zagotovi ekonomsko in tehnološko učinkovitost na trgu. Investicije imajo v javnem sektorju različne vire financiranja. Najpogostejši so državni in občinski proračuni. Omenjeni se financirajo iz davkov, prispevkov in dajatev. Naslednji viri financiranja so tudi lastna sredstva javnega sektorja, donacije, evropska sredstva, javno-zasebno partnerstvo in zadolževanje. Najpogostejše oblike zadolževanja znotraj države so posojila zasebnega sektorja, posojila centralne banke, prisilno posojanje prebivalstva. Poznamo tudi oblike tujega zadolževanja. Najpogostejše so zadolževanje preko posojil tujih fizičnih ali pravnih oseb in posojila mednarodnih institucij (Senica, 2018).

Vsaka naložba se začne z investicijskimi izdatki. Z njimi kasneje pričakujemo, da bo organizacija prejela prejemke, prav tako pa bo imela tudi dodatne izdatke. Investicijski izdatki se dodajajo k fizični zalogi kapitala, h kateri je nakopičena zaloga materialnih sredstev. Kapital tako v prihodnosti pripomore k povečanemu toku dobrin in storitev. Temu pravimo materialne naložbe. Glavni namen investicijskih izdatkov je, da bi v prihodnosti od njih imeli gospodarske koristi, prav tako pa so namenjeni tudi povečanju in ohranjanju kapitala organizacije. Lahko so del tako materialne kot tudi nematerialne naložbe. Načeloma so to nakupi, ki nastanejo na začetku poslovanja organizacije ali pa s prenovno sredstev. Uporabijo se lahko za razporeditev stroškov nakupa zgradb in strojev, fizične lastnine ter stroškov raziskav in razvoja novih izdelkov in sistemov (Papič, 2006).

Investicijski izdatki imajo za organizacijo velik pomen. Z njimi lahko podjetje ustvarja nove proizvodne zmogljivosti, to pa pomeni sposobnost vpliva na proizvodnjo. Ker sta obseg investicij in tehnološki napredek močno povezana, imajo investicijski izdatki moč, da je doseženega tehničnega napredka deležno gospodarstvo, ki je investiralo. Investicijski izdatki lahko kot posledico v prihodnosti pripomorejo k večjemu številu delovnih mest v organizaciji in boljši mobilizaciji delovne sile. Pomembno se je zavedati, da ima vsaka večja sprememba investicijskega povpraševanja vpliv tudi na spremembo agregatnega povpraševanja, ki se pokaže pri višini proizvodnje in številu zaposlenih. Ker investicijski izdatki pomenijo dodaten kapital v prihodnosti, nastane večja možnost za gospodarsko rast. V zadnjem desetletju lahko opazimo, da razvite države investicijske izdatke namenijo predvsem za nabavo nove opreme, medtem ko nerazvite države za gradnjo novih proizvodnih zgradb ter stanovanjske objekte (Papič, 2006).

2.2 Financiranje operativnega poslovanja

Vsa podjetja se na koncu leta srečujejo z enakim vprašanjem glede njihovega poslovanja, in to je: »Kakšen je bil uspeh poslovanja?« Uspeh poslovanja podjetje ugotovi preko poslovnega izida. To je lahko izguba ali dobiček. Ko podjetje ugotavlja svoj poslovni izid,

mora biti zelo pozorno na razlikovanje med prihodki in prejemki ter med odhodki, stroški in izdatki. Prihodki na uspeh poslovanja vplivajo preko povečevanja dobička, prejemki pa povečujejo denarno stanje podjetja. Pomembno je vedeti, da stroški, nastali v določenem obračunskem obdobju, niso vedno enaki stroškom, ki so nastali pri proizvodnji v enakem obdobju prodanih poslovnih učinkov. Kadar se stroški nanašajo na obdobje prodane količine, jim pravimo odhodki. Razlika med odhodki in stroški je predvsem ta, da se odhodki nanašajo na prodane količine poslovnih učinkov, medtem ko se stroški nanašajo na proizvedene količine prodajnih učinkov. Pri izdatkih je pomembno vedeti, da zmanjšujejo denarno stanje podjetja (Kosi, Marc & Peljhan, 2007).

Uspešnost svojega poslovanja podjetja lahko merijo s tremi kazalniki uspešnosti. To so ekonomičnost, rentabilnost in produktivnost dela. Jaz bom pri analizi uspešnosti poslovanja Varstveno delovnega centra uporabila kazalnik ekonomičnosti poslovanja. To je kazalnik, ki prikaže razmerje med ustvarjeno količino poslovnih učinkov in stroški, ki jih za takšno količino potrebuje. Ko analiziramo gibanje ekonomičnosti v določenem obdobju, je treba razlikovati med nominalno in realno ekonomičnostjo. Razlika je v tem, da imamo pri izračunavanju nominalne ekonomičnosti tekoče cene, pri izračunavanju realne ekonomičnosti pa imamo stalne cene. Na nominalno ekonomičnost tako poleg realne ekonomičnosti vplivajo tudi cene na nabavnih in prodajnih trgih. Spremembe nominalne ekonomičnosti v določenem obdobju so tako odvisne od realne ekonomičnosti in inflacijskih vplivov (Kosi, Marc & Peljhan, 2007).

Pri financiranju operativnega poslovanja javnega sektorja ima velik vpliv in moč Evropska unija (v nadaljevanju EU). Javnemu sektorju lahko zagotovi različne vire financiranja. Prvi vir so nepovratna sredstva. To so donacije, ki so organizaciji dodeljene neposredno iz proračuna EU. Pomembno je, da se organizacija ukvarja z dejavnostjo, katere politika EU tudi podpira. Nepovratna sredstva lahko razdelimo v dve večji skupini. V prvi skupini so nepovratna sredstva namenjena financiranju ukrepov, ki pripomorejo k uresničevanju ciljev EU, druga skupina nepovratnih sredstev pa je namenjena poslovanju in financiranju operativnih odhodkov organizacije. Nepovratna sredstva se izplačajo glede na nastale stroške organizacije, ki nastajajo pri poslovanju (Evropska komisija, brez datuma).

Naslednja skupina virov financiranja EU so finančni instrumenti. Rečemo lahko, da so to neke vrste ukrepi, ki so oblika finančne podpore iz proračuna EU. Lahko so v obliki lastniškega kapitala, jamstva, posojila in se lahko uporabijo v kombinaciji z nepovratnimi sredstvi. Poznamo tri učinke finančnih instrumentov. Prvi je učinek finančnega vzvoda. Bistvo tega instrumenta je, da organizacija privabi zasebna in javna sredstva in si tako poveča proračunske vire. Naslednji učinek je učinek političnega vzvoda. To pomeni spodbujanje finančnih posrednikov in pooblaščenih oseb k uresničitvi zastavljenih ciljev politike EU. Zadnji učinek je učinek institucionalnega vzvoda in pomeni izkoriščanje strokovnega znanja. Našteti instrumenti, ki se izvajajo kot partnerstvo z javnimi ali zasebnimi institucijami, med drugim odgovarjajo na vprašanje nedelovanja trga z zunanjim financiranjem (Evropska komisija, brez datuma).

Med finančna sredstva uvrščamo tudi skrbniške sklade. Njegov namen je združevanje sredstev več donatorjev s skupnim financiranjem in glede na skupno dogovorjene cilje. O porabi sredstev odloča upravni odbor skrbniškega sklada EU, ki deluje v imenu EU. Finančna sredstva so tudi nagrade, ki so finančni prispevek, podeljen na podlagi natečaja. Nagrade institucij EU se podelijo lahko kot priznanje za izjemno delo in spodbujajo naložbe. Prav tako med finančna sredstva štejemo tudi subvencije in prispevajo k zmanjšanju ekonomskih in socialnih razlik v manj razvitih in revnejših regijah. Najbolj poznan je Kohezijski sklad, ki je namenjen zaščiti okolja in financiranju infrastrukturnih projektov. Kot zadnjo obliko virov financiranja poznamo javna naročila. To pomeni nakup gradnje, storitve ali blaga s strani določenega naročnika. To je lahko Evropska unija ali pa lokalni organ države članice EU. Pomembno je vedeti, da javnega naročila ne enačimo z nepovratnimi sredstvi. Predmet javnega naročila je blago ali storitev, pri nepovratnih sredstvih pa gre zgolj za prispevek projektu, izvedenega s strani zunanje organizacije (Evropska komisija, brez datuma).

Pri financiranju poslovanja organizacije je pomembno, da organizacija pozna višino svojih izdatkov v določenem obdobju. V Sloveniji javne izdatke delimo na pet skupin. Prva skupina so tekoči odhodki, kamor sodijo plače in drugi izdatki zaposlenih, plačila obresti javnega dolga, izdatki za blago in storitve ter sredstva, ki gredo v rezerve. Druga skupina javnih izdatkov so tekoči transferji, ki so sestavljeni iz subvencij za javna in privatna podjetja ter za posameznike. Sem prav tako uvrščamo tudi transferje posameznikov in gospodinjstev, neprofitnih organizacij, javnih zavodov in transferji v tujino. Tretja skupina so investicijski transferji, kamor sodijo plačila za nakup osnovnih sredstev. Četrta skupina so investicijski transferji s prispevkom države k investicijam javnih podjetij. Zadnja skupina zajema plačila sredstev v proračun Evropske unije. Sem spadajo predvsem bruto nacionalni dohodek, lastna sredstva in sredstva na osnovi davka na dodano vrednost (Bergoč, 2016).

Izdatek je vse, kar v nekem obdobju zmanjšuje celotna razpoložljiva denarna sredstva. Znesek denarnega toka izhaja iz tekočega poslovanja podjetja. Pomembno je, da ima podjetje pozitiven denarni tok. To pomeni, da ima več prejemkov kot izdatkov. To je ključno predvsem zaradi vračanja posojil, ohranjanja poslovne sposobnosti, novih naložb brez pomoči zunanjih virov financiranja ter zaradi vračanja dividend. Pretekle denarne tokove podjetja je treba poznati zato, da lažje napovemo prihodnje denarne tokove. Denarni tokovi iz tekočega poslovanja nastajajo predvsem pri glavnem delovanju podjetja. Lahko rečemo, da so glavna posledica tekočih poslovnih dogodkov in od njih je odvisen tudi končni izid poslovanja (Verlag Dashöfer, založba, 2021).

Glavni operativni izdatki podjetja so predvsem izdatki, ki nastajajo pri poslovanju podjetja za opravljanje registrirane dejavnosti. Operativni izdatki podjetja so izdatki, ki so prisotni pri tekočem poslovanju podjetja. Sem spadajo predvsem izdatki za nakupe materiala in storitev. Sem štejemo porabo režijskega in izdelavnega materiala, izdatke za električno, vodo, gorivo in telefon. Pri storitvah gre za izdatke, ki so jih opravili drugi, plačati pa jih more podjetje. To so najemnina, bančne storitve, razna zavarovanja, oglaševanje in svetovanja.

Med operativne izdatke spadajo tudi izdatki za plače in deleže zaposlenih v dobičku. Izdatki nastanejo zaradi delavcev, ki morajo za opravljeno delo prejeti plačilo. Med operativne izdatke prav tako uvrščamo tudi izdatke za dajatve vseh vrst in druge izdatke pri poslovanju. Sem spadajo predvsem izdatki za varstvo okolja, stroški štipendij ipd. (Verlag Dashöfer, založba, 2021).

3 FINANCIRANJE INVESTICIJE V VARSTVENO DELOVNI CENTER NOVA GORICA

Ideja o investiciji v VDCNG je bila prisotna že pred letom 2006, ko je bil center ustanovljen. Vse skupaj se je začelo že več kot pred 40 leti, v delavnici s posebnimi potrebami v Solkanu. Center je postajal vse bolj pomembno središče ustvarjanja in vključevanja invalidnih oseb v delo, kulturo in šport. Povpraševanje za vključitev v VDCNG je vse bolj naraščalo in s tem tudi potreba po večjih prostorskih in kadrovskih kapacitetah. Prve investicije so se začele že po enem letu delovanja centra, kar nazorno prikazuje, kako pomembno vlogo je že takrat imel center za celotno Severno Primorsko. V nadaljevanju (poglavje 3.4) so analize investicij podrobneje predstavljene od leta 2016 naprej, in sicer zaradi podrobnejših podatkov, ki za predhodna leta niso navedeni.

3.1 Opis investicije

VDCNG je bil ustanovljen leta 2006. Pod posebnimi in določenimi pogoji varstva, vodenja in zaposlitve je za izvajanje svoje dejavnosti prevzel prostore Varstveno delovnega centra Solkan, ki je takrat deloval. To je bila prva enota varstveno delovnega centra. Enota je delovala kot dnevni center zavoda. Leta 2007 je organizacija odprla novo enoto v Stari Gori, kjer izvajajo program institucionalnega zdravstva. Odprtje nove enote je v celoti bilo financirano iz državnega proračuna. Leta 2010 je VDCNG v najem prevzel stanovanjsko hišo Ledine, ki se nahaja v središču Nove Gorice in je financirano iz državnega proračuna. Namen stanovanjske hiše je predvsem bivanje oseb z motnjo v razvoju, ki dnevno obiskujejo programe v enoti Solkan in enoti Stara Gora. Prav tako ima hiša velik pomen za bivanje oseb po možganski poškodbi in na lažje prilagajanje normalnega življenja po raznih nesrečah in poškodbah (Leban, 2016).

Leta 2014 je VDCNG s pomočjo donacij obnovil in povečal enoto v Solkanu. To je pripomoglo predvsem k širitvi števila uporabnikov v tej enoti. Leto kasneje je sledila nova investicija, in sicer odprtje Goriškega centra v Novi Gorici. Investicijo je v 40 % investirala Mestna občina Nova Gorica, 60 % sredstev pa je namenilo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Po ustanovitvi je bil Goriški center dan v upravljanje VDCNG. Goriški center je sestavljen iz dveh nadstropij. Pritličje in prvo nadstropje sta namenjena dnevnemu centru, kjer se izvajajo storitve zaposlitve pod posebnimi pogoji, varstva in vodenja. V drugem nadstropju centra je bivalna enota, kjer lahko biva 22 oseb. Center prav tako ponuja možnost začasne namestitve, ki je namenjena začasnemu

institucionalnemu varstvu in razbremenitvi družine za krajše obdobje. Investicije od leta 2016 naprej so opisane in analizirane v poglavju 3.4 (Leban, 2016).

Leta 2016 je sledilo odprtje novega dnevnega centra Hiša Svetega Justa, ki jo ima organizacija v najemu na Vogrskem. Prostori v hiši so bili urejeni s strani namenske donacije (donacija od dedovanja). Lastnik hiše je Škofija Koper, VDCNG pa jo ima v najemu brezplačno. Kot investicijo lahko v letu 2016 omenim tudi ureditev dvorišča na lokaciji Stara Gora. Investicija je bilo tudi dokončanje zasteklitve terase v drugem nadstropju v enoti Stara Gora, za katero so bila pridobljena namenska donatorska sredstva, in nabava nove opreme v Goriškem centru, kar je financirala država. Leta 2017 je VDCNG izvedel dve investiciji. Prva je bila zamenjava poškodovanih vrat v enoti Stara Gora, druga pa izolacija stropa in obnova kopalnice v enoti Goriški center. V letu 2018 je investicija obsegala izdelavo pregradne stene v enoti Goriški center in nepremičnina na Trnovem v gradnji. Del nepremičnine je financiralo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, del pa zavod z lastnimi viri (AJ PES, 2018).

3.2 Viri financiranja

Zakon o javnih financah (ZJF), Ur. l. RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18 in 195/20 – odl. US, določa, da lahko javni zavod pridobi sredstva za delo s prodajo blaga in storitev na trgu, s plačili storitev iz sredstev ustanovitelja ter iz drugih virov, ki so določeni z zakoni ali aktom o ustanovitvi. Javni zavod lahko presežek svojih prihodkov nad odhodki uporabi le za razvoj in opravljanje dejavnosti. Presežek lahko uporabi na drugačen način le v primeru, ko je to določeno z aktom o ustanovitvi. Ustanovitelj Varstveno delovnega centra je država Republike Slovenije, kar pomeni, da je zavod posredni proračunski uporabnik. V praksi to pomeni, da mora zavod vsako leto pripraviti finančni načrt na podlagi izhodišč državnega proračuna. Finančni načrt je treba predložiti ministrstvu za finance in ministrstvu, ki je pristojno za področje dela posrednega uporabnika (ZJF).

Zakon o socialnem varstvu (ZSV), Ur. l. RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO in 196/21 – ZDOsk, določa, da socialnovarstveno dejavnost financirata državna in občine. Prav tako določa, da se sredstva lahko zagotavljajo tudi preko plačil storitev, iz prispevkov dobrodelnih organizacij, prispevkov invalidskih organizacij, s prispevki raznih donatorjev ter iz drugih virov. Iz državnega proračuna se financirajo tudi investicije in njihovo investicijsko vzdrževanje ter zaposlitev, vodenje in varstvo pod posebnimi pogoji. Zakon določa, da se institucionalne storitve (varstvo in socialna oskrba) financirajo s strani upravičenca storitve oziroma drugemu zavezancu. Storitve se zaračunava po ceniku izvajalca, ki je oblikovan po metodologiji ministrstva za socialno varstvo. V primeru, da sta uporabnik in zavezanec oproščena plačila storitve, je storitev financirana s strani državnega

proračuna. Storitve socialne oskrbe na domu polovično krije občina, ostalo polovico pa plača uporabnik storitve. Varstveno delovni centri so zaradi financiranja iz javnih sredstev velikokrat deležni nadzora Računskega sodišča (ZSV).

Ko je VDCNG leta 2006 začel poslovanje kot samostojni javno-socialni zavod, je imel prihodke v višini 220.000 EUR. Prihodki so bili sestavljeni iz zagonskih sredstev in iz sredstev za izvajanje storitve varstva, zaposlitve pod posebnimi pogoji in storitve vodenja. Pred ustanovitvijo samostojnega zavoda je bila to enota Varstveno delovnega centra Solkan, ki je bila organizirana s strani Centra za socialno delo Nova Gorica. Ob ustanovitvi center ni imel drugih virov financiranja. Glavni razlog za to je, da takratni Varstveno delovni center Solkan ni imel institucionalnega varstva in posledično ni imel pogodbe za plačilo storitev iz sredstev Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Leta 2007 je center imel že milijon evrov prihodkov. Glavni razlog za takšne prihodke je bila širitev, in sicer odprtje nove enote. Širitev je bila razlog za nastale nove vire financiranja (Leban, 2016).

3.3 Stanje premoženja pred letom 2016

Sedanja vrednost osnovnega sredstva je razlika med nabavno vrednostjo tega sredstva in popravkom vrednosti. Nabavna vrednost je vrednost sredstva po nakupni ceni, ki je zmanjšana za popust in je hkrati tudi osnova za amortizacijo. Pomembno je vedeti, da sedanja vrednost nikoli ne more biti višja od nabavne vrednosti sredstva. V letu 2015 je imel VDCNG 21.642 EUR neopredmetenih sredstev po sedanji vrednosti in 80.421 EUR po nabavni vrednosti. Nepremičnine v tem letu so po sedanji vrednosti znašale 4.227.231 EUR ter 4.898.156 EUR po nabavni vrednosti. Sedanja vrednost opreme je v letu 2015 znašala 299.751 EUR, nabavna vrednost pa 921.895 EUR (tabela 1).

Tabela 1: Osnovna sredstva za leto 2015

	Sedanja vrednost	Nabavna vrednost
Neopredmetena sredstva	21.642	80.421
Nepremičnine	4.227.231	4.898.156
Oprema	299.751	921.895

Vir: AJPES (2017).

3.4 Vrednost investicij od leta 2016 do leta 2020

Vrednostno največja investicija v letu 2016 je bila investicija v novo opremo v vrednosti 132.371 EUR. Investirana je bila iz državnega proračuna. Najmanjša investicija je bila nabava računalniškega programa Doksis v vrednosti 303,90 EUR, kar je prav tako financirala država. Investicija na zunanji lokaciji Vogrsko je bila financirana s prejeta donacijo od dedovanja. V letu 2016 je celotna vrednost investicij znašala 182.490,53 EUR (tabela 2).

Tabela 2: Vrednost investicij v letu 2016

Leto	Naziv investicije	Znesek po nabavni vrednosti (v EUR)
2016	Izdelava programskih projektov za Center Trnovo	3.342,90
	Nabava računalniškega programa Doksis	303,90
	Investicija na zunanji lokaciji Vogrsko	49.815,63
	Nova oprema	132.371
	Skupaj	182.490,53

Vir: AJPES (2017).

Vrednostno največja investicija v letu 2017 je bila investicija v novo opremo v vrednosti 116.911,40 EUR. Organizacija je najmanj svojih sredstev vložila v nabavo računalniškega programa ESO v vrednosti 303,90 EUR. V letu 2017 je celotna vrednost investicij znašala 175.496,40 EUR (tabela 3). Vse investicije v tem letu je financirala država, razen investicije na zunanji lokaciji Vogrsko, ki je bila financirana s prejeto donacijo od dedovanja.

Tabela 3: Vrednost investicij v letu 2017

Leto	Naziv investicije	Znesek po nabavni vrednosti (v EUR)
2017	Izdelava programskih projektov za Center Trnovo	14.587,20
	Investicija na zunanji lokaciji Vogrsko	38.889
	Nabava računalniškega programa ESO	4.376
	Programske zasnove za podporni zid	729
	Nova oprema	116.911,40
	Skupaj	175.493,40

Vir: AJPES (2018).

V letu 2018 je VDCNG investiral samo v novo opremo, in sicer v višini 33.046 EUR (tabela 4). Investicijo je financirala država.

Tabela 4: Vrednost investicij v letu 2018

Leto	Naziv investicije	Znesek po nabavni vrednosti (v EUR)
2018	Nova oprema	33.046
	Skupaj	33.046

Vir: AJPES (2019).

V letu 2019 je bila vrednostno najvišja investicija za VDCNG nabava nove opreme v vrednosti 49.670 EUR, najnižja pa je bila nabava računalniških programov v vrednosti 3.418 EUR. V tem letu so investicije skupno znašale 53.088 EUR (tabela 5). Obe investiciji je financirala država.

Tabela 5: Vrednost investicij v letu 2019

Leto	Naziv investicije	Znesek po nabavni vrednosti (v EUR)
2019	Nabava računalniških programov	3.418
	Nova oprema	49.670
	Skupaj	53.088

Vir: AJPES (2020).

V letu 2020 je organizacija izvedla tri investicije. Vrednostno najvišja je bil nakup nove opreme v vrednosti 43.269 EUR, najnižja pa nakup novih računalniških programov v vrednosti 761 EUR. Investicije so v tem letu skupno znašale 44.030 EUR (tabela 6). Obe investiciji je financirala država.

Tabela 6: Vrednost investicij v letu 2020

Leto	Naziv investicije	Znesek po nabavni vrednosti (v EUR)
2020	Računalniški programi	761
	Nova oprema	43.269
	Skupaj	44.030

Vir: AJPES (2021).

4 FINANCIRANJE TEKOČEGA POSLOVANJA VDCNG

4.1 Viri financiranja tekočega poslovanja

ZJF določa, da lahko javni zavod pridobi sredstva za delo s prodajo blaga in storitev na trgu, s plačili storitev iz sredstev ustanovitelja ter iz drugih virov, ki so določeni z zakoni ali aktom o ustanovitvi. Javni zavod lahko presežek svojih prihodkov nad odhodki uporabi le za razvoj in opravljanje dejavnosti. Presežek lahko uporabi na drugačen način le v primeru, ko je to določeno z aktom o ustanovitvi. Ustanovitelj Varstveno delovnega centra je država Republike Slovenije, kar pomeni, da je zavod posredni proračunski uporabnik. V praksi to pomeni, da mora zavod vsako leto pripraviti finančni načrt na podlagi izhodišč državnega proračuna. Finančni načrt je treba predložiti ministrstvu za finance in ministrstvu, ki je pristojno za področje dela posrednega uporabnika (ZJF).

ZSV določa, da socialnovarstveno dejavnost financira državni proračun in občina. Prav tako določa, da se sredstva lahko zagotavljajo tudi preko plačil storitev, iz prispevkov dobrodelnih organizacij, prispevkov invalidskih organizacij, s prispevki raznih donatorjev ter iz drugih virov. Iz državnega proračuna se financirajo tudi investicije in njihovo investicijsko vzdrževanje ter zaposlitev, vodenje in varstvo pod posebnimi pogoji. Zakon določa, da institucionalne storitve (varstvo in socialna oskrba) financirajo upravičenci storitve oziroma drugi zavezanci. Storitve se zaračunava po ceniku izvajalca, ki je oblikovan po metodologiji ministrstva za socialno varstvo. V primeru, da sta uporabnik in zavezanec oproščena plačila storitve, storitev financira državni proračun. Storitve socialne oskrbe na domu polovično krije občina, ostalo polovico pa plača uporabnik storitve. Varstveno delovni centri so zaradi financiranja iz javnih sredstev velikokrat deležni nadzora Računskega sodišča (ZSV).

4.2 Analiza finančnega poslovanja organizacije 2016-2020

Tabela 7 prikazuje prevedbo prihodkov iz izkaza poslovnega izida.

Tabela 7: Prevedba prihodkov iz izkaza poslovnega izida

Leto	2020	2019	2018	2017	2016
Skupaj prihodki	4.909.174	4.304.163	4.495.488	4.116.624	3.802.007
Poslovni prihodki	4.893.771	4.277.672	4.488.154	3.969.127	3.788.115
Finančni prihodki	0	0	0	0	0
Drugi prevrednotevalni prihodki	15.403	26.491	7.334	147.497	13.892

Vir: AJ PES (2021).

Celotni prihodki v letu 2016 so znašali 3.802.007 EUR in so bili za 121 % višji od predhodnega leta ter 2,2 % nižji od načrtovanih prihodkov. Poslovni prihodki v višini 3.788.115 EU so predstavljali kar 99,6 % celotnih prihodkov. VDCNG je tega leta za financiranje izvajanja javne službe v višini 23,5 % prihodkov prejel iz proračuna občin, 32,6 % iz državnega proračuna, 21,6 % iz proračuna zdravstvene skupnosti, 9,1 % iz Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (v nadaljevanju ZPIZ), 8,5 % od samoplačnikov oskrbnin ter 1,5 % iz lastne dejavnosti (prodaje izdelkov in storitev). Prihodkov od financiranja leta 2016 ni bilo, drugi prevrednotevalni prihodki v višini 13.892 EUR pa so glede na celotne prihodke predstavljali 0,4 %. Vključevali so nenamenske donacije, prihodke od projekta sofinanciranja humanitarnega in socialnega programa, prihodke od prejetih odškodnin ter nadstandardnih storitev.

Celotni prihodki, doseženi v letu 2017, so znašali 4.116.624 EUR in so bili za 8,3 % višji od leta 2016 ter 0,3 % nižji od načrtovanih. Poslovni prihodki v višini 3.969.127 EUR so predstavljali 96,4 % celotnih prihodkov. Od tega je bilo 97,7 % poslovnih prihodkov za

izvajanje javne službe in 2,1 % od izvajanja tržne dejavnosti. VDCNG je tega leta za financiranje izvajanja javne službe prejel 30,9 % sredstev iz proračuna občin, 25,7 % iz državnega proračuna, 22,9 % iz proračuna zdravstvene skupnosti, 9,7 % iz proračuna ZPIZ ter 10,7 % od oskrbnin samoplačnikov. Prihodkov od financiranja leta 2017 prav tako ni bilo, drugi prevrednotovalni prihodki v višini 147.497 EUR so predstavljali 3,6 % celotnih prihodkov. Vključevali so nenamenske donacije, prihodke od projekta humanitarnega in socialnega programa, prihodke od prejetih odškodnin, prihodke za usposabljanje na delovnem mestu ter prihodke od prodaje osnovnih sredstev.

Celotni prihodki, doseženi v letu 2018, so znašali 4.495.488 EUR in so bili za 9,2 % višji od predhodnega leta ter za 3,5 % višji od načrtovanih. Poslovni prihodki v višini 4.488.154 so predstavljali 99,8 % vseh prihodkov. Od tega je bilo 99,6 % poslovnih prihodkov za izvajanje javne službe in 0,4 % od izvajanja tržne dejavnosti. Za financiranje izvajanja javne službe je VDCNG leta 2018 prejel 27,8 % sredstev iz proračuna države, 26,9 % iz proračuna občin, 22,2 % iz proračuna zdravstvene skupnosti, 1,4 % iz izvajanja javnih del, 20,1 % so predstavljali prihodki samooskrbnin, 1,2 % pa je bilo financiranih z izvajanjem drugih dejavnosti javne službe. Prihodkov od financiranja leta 2018 ni bilo, drugi prevrednotovalni prihodki pa so znašali 7.334 EUR in so predstavljali 0,2 % celotnih prihodkov.

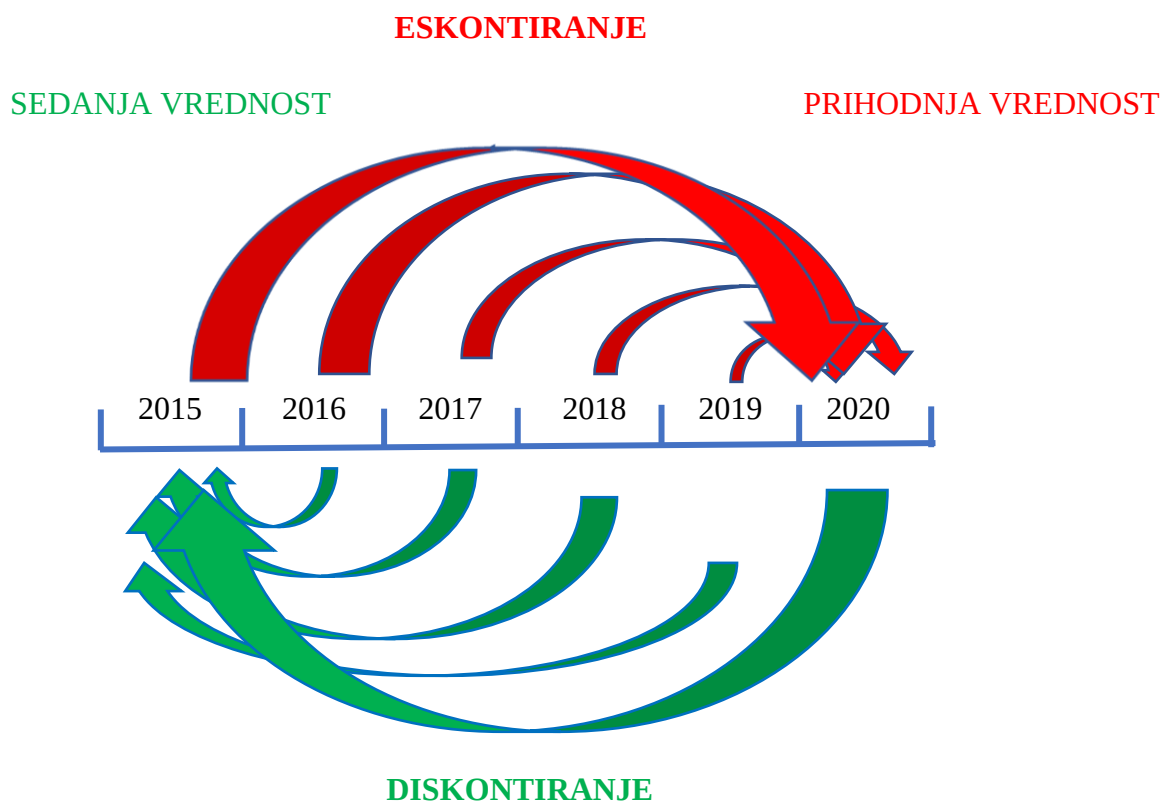
Celotni prihodki, doseženi v letu 2019 so znašali 4.304.163 EUR in so bili za 4 % nižji od doseženih prihodkov predhodnega leta ter skoraj 1 % nižji od načrtovanih. Poslovni prihodki v višini 4.277.672 EUR so predstavljali 99 % celotnih prihodkov. Od tega je bilo 99 % prihodkov za izvajanje javne službe ter 1 % od izvajanja tržne dejavnosti. Za financiranje izvajanja javne službe je VDCNG leta 2019 prejel 29,4 % sredstev iz proračuna države, 23,3 % iz proračuna občin, 22 % iz proračuna zdravstvene skupnosti, 0,7 % iz programa izvajanja javnih del, 22,3 % so predstavljali prihodki samooskrbnin, 0,1 % iz javnega pokojninskega sklada in 1,2 % pa je bilo iz izvajanja drugih dejavnosti javne službe. Prihodkov od financiranja leta 2019 ni bilo, drugi prevrednotovalni prihodki pa so znašali 26.491 EUR.

Celotni prihodki, doseženi v letu 2020, so znašali 4.909.174 EUR in so bili za 14 % višji od doseženih prihodkov predhodnega leta ter za 4,6 % višji od načrtovanih. Poslovni prihodki v višini 4.893.771 EUR so predstavljali 99 % celotnih prihodkov. Od tega je bilo 99 % prihodkov za izvajanje javne službe ter 1 % od izvajanja tržne dejavnosti. Za financiranje izvajanja javne službe je VDCNG leta 2020 prejel 27,3 % sredstev iz proračuna države, 22,8 % iz proračuna občin, 20,5 % iz proračuna zdravstvene skupnosti, 0,8 % iz programa izvajanja javnih del, 20,1 % so predstavljali prihodki samooskrbnin, 0,95 % prihodkov je bilo iz dejavnosti javne službe, 6,7 % pa je bilo sredstev javnih financ COVID-19. Prihodkov od financiranja leta 2020 ni bilo, drugi prevrednotovalni prihodki pa so znašali 15.403 EUR.

5 POVZETEK INVESTICIJ IN PRIHODKOV ZA OBDOBJE 2016–2020

V tem poglavju bom ocenila sedanjo vrednost vseh investicij in vseh poslovnih prihodkov v tem obdobju, kar bo omogočilo primerjavo. Gre za eskontiranje (prištevno obrestovanje). Glavna lastnost, ki loči eskontiranje od diskontiranja, je ta, da se pri eskontiranju išče prihodna vrednost denarja, pri diskontiranju pa sedanja. Sedanja vrednost je odvisna od višine obračunane amortizacije in obrabo osnovnega sredstva. Pri eskontiranju bom uporabila dolgoročne obrestne mere. Banka Slovenije vsak mesec objavi harmonizirane dolgoročne obrestne mere za namene ocenjevanja konvergence – mesečnega povprečja. Na podlagi teh mesečnih obrestnih mer bom za leta 2016–2020 izračunala povprečno letno obrestno mero. Pomembno se je zavedati, da Evropska centralna banka ne dovoljuje, da bi v enoletnem opazovalnem obdobju bila dolgoročna obrestna mera države za več kot dve odstotni točki višja od obrestne mere države članice z najnižjo inflacijo. Prav tako dolgoročna obrestna mera ne sme preseči obrestne mere z vidika cenovne stabilnosti treh najuspešnejših držav članic za več kot dve odstotni točki. Dolgoročna obrestna mera je tudi ena od kazalnikov trajne in vzdržne konvergence države (Evropska centralna banka, 2022).

Slika 1: Eskontiranje in diskontiranje

Vir: lastno delo.

Tabela 8: Dolgoročna obrestna mera po konvergenčnem kriteriju

Leto	Povprečna letna obrestna mera (v %)
2016	1,15
2017	0,96
2018	0,93
2019	0,28
2020	0,08

Vir: Banka Slovenije (2022).

Tabela prikazuje gibanje povprečne obrestne mere od leta 2016 do leta 2020. Najvišja je bila leta 2016, najnižja pa leta 2020. Iz tabele je prav tako razvidno, da je povprečna letna obrestna mera iz leta v leto padala.

5.1 Sedanja vrednost investicij

Tabela 9 prikazuje vrednost investicij po nabavni vrednosti in vrednost investicij ob koncu leta 2020, in sicer za obdobje med 2016 in 2020. S pomočjo te tabele sem prikazala, kako se je vrednost investicij za posamezno leto spreminjala, glede na metodo analiziranja /nabavna vrednost ali konec leta 2020). Kot je iz tabele razvidno, je sedanja vrednost investicij višja od investicij po nabavni vrednosti.

Tabela 9: Sedanja vrednost investicij

Leto	Investicije – skupaj po nabavni vrednosti	Vrednost investicij – skupaj ob koncu leta 2020
2016	182.49	186.626
2017	175.493	177.764
2018	33.046	33.165
2019	53.088	53.130
2020	44.030	44.030
Skupaj	488.148	494.715

Vir: AJPES (2021).

5.2 Sedanja vrednost prihodkov iz poslovanja

Tabela 10 prikazuje vrednost prihodkov za posamezno leto in vrednost prihodkov za posamezno leto glede na sedanjo vrednost (skupna vrednost ob koncu leta 2020). Kot je iz tabele razvidno, je sedanja vrednost prihodkov presegla skupno vrednost prihodkov.

Tabela 10: Sedanja vrednost prihodkov iz poslovanja

Leto	Prihodki – skupaj	Vrednost prihodkov – skupaj ob koncu leta 2020
2016	3.802.007	3.888.160
2017	4.116.624	4.169.876
2018	4.495.488	4.511.682
2019	4.304.163	4.307.606
2020	4.909.174	4.909.174
Skupaj	21.627.456	21.786.498

Vir: AJPES (2021).

Primerjava vrednosti investicij na današnji dan in vrednosti prihodkov na današnji dan

Iz tabele 11 je razvidno, da so prihodki iz poslovanja na današnji dan v obdobju 2016-2020 skupno veliko večji, kot pa je vrednost investicij v tem obdobju.

Tabela 11: Vrednost investicij in prihodkov na današnji dan

Leto	Vrednost investicij – skupaj ob koncu leta 2020	Vrednost prihodkov – skupaj ob koncu leta 2020	Odnos med vrednostjo investicij – skupaj in vrednostjo prihodkov – skupaj ob koncu leta 2020 (v %)
2016	186.626	3.888.160	5
2017	177.764	4.169.876	4
2018	33.165	4.511.682	1
2019	53.130	4.307.606	1
2020	44.030	4.909.174	0,9
Skupaj	494.715	21.786.498	2

Vir: AJPES (2021).

Vrednost prihodkov na današnji dan za leto 2016 je za več kot dvajsetkrat preseglo vrednost investicije na današnji dan za leto 2016. Vrednost prihodkov na današnji dan za leto 2017 je vrednost investicij na današnji dan za isto leto preseglo za več kot triindvajsetkrat. V letu 2018 je bila situacija podobna, in sicer so prihodki na današnji dan za več kot stokrat večji od vrednosti investicije v istem letu. Razmerje med vrednostjo investicij in prihodkov se v letu 2019 in 2020 ni kaj veliko spremenilo. Trdim lahko, da je vrednost investicij na današnji dan v vseh letih nižja kot vrednost prihodkov na današnji dan. V praksi te ugotovitve pomenijo, da je veliko lažje investirati kot pa v naslednjih letih te investicije upravičiti in z organizacijo uspešno poslovati.

SKLEP

Namen zaključne naloge je bil proučiti odnos med vrednostjo investicij in potrebami po tekočem poslovanju organizacije. Na eni strani sem proučevala vrednost investicije, na drugi strani pa izdatke za tekoče financiranje. Spraševala sem se, ali je iz finančnega vidika lažje izvesti investicijo ali pa jo kasneje upravičiti in v prihodnosti z njo dobro poslovati. Veliko ljudi si besedo »uspešna investicija« razlaga kot novo pridobitev oziroma izgradnjo, ki je bila izvedena znotraj finančnega načrta. Deloma to drži, vendar se je treba zavedati, da je to zgolj osnova za uspešno investicijo. Pomembno se je zavedati, da preizkus dobre investicije pride šele, ko je ta zaključena. Če podjetje po investiciji nima dovolj finančnih sredstev za nadaljnje uspešno poslovanje, ne moremo govoriti o uspešni investiciji. Odnos sem preučila za obdobje 2016–2020, in sicer s pomočjo bilanc stanj za posamezna leta ter kasneje s pomočjo eskontiranja nabavnih vrednosti investicij in prihodkov iz poslovanja. Glavni cilj pri preučevanju je bila pretvorba investicij in prihodkov na današnji dan (leto 2020).

Cilj zaključne naloge sem dosegla z identifikacijo investicijskih in operativnih izdatkov. Razumevanje te razlike je bil prvi korak na poti do teze zaključne naloge. Glavna razlika med investicijskimi in operativnimi izdatki je ta, da so operativni izdatki prisotni pri tekočem poslovanju podjetja, investicijski izdatki pa nastanejo kot posledica stroškov, nastalih pri investiciji. Pomembno se je zavedati, da investicijskih izdatkov podjetje ne bo imelo, če investicija ne bo izvedena.

Teza zaključne naloge je, da operativni izdatki tekočega poslovanja na letni ravni vrednostno presegajo investicijske izdatke, ki nastanejo ob investiciji organizacije. Po končani pisani zaključni nalogi lahko to tezo potrdim. V vseh proučevanih letih se je pojavil enak vzorec. Veliko več finančnih virov je organizacija namenila tekočemu poslovanju, kot samemu investiranju investicije. S tem mislim, da je organizacija veliko več svojega denarja porabila za tekoče poslovanje organizacije, kot pa za samo izvedbo investicije. To pomeni, da je s finančnega vidika veliko lažje izvesti določeno investicijo kot pa v naslednjih letih te investicije upravičiti in uspešno poslovati.

LITERATURA IN VIRI

1. AJPES. (2017). *Letno poročilo VDCNG 2016*. Pridobljeno 10. decembra 2021 iz <https://www.ajpes.si/jolp/>
2. AJPES. (2018). *Letno poročilo VDCNG 2017*. Pridobljeno 12. decembra 2021 iz <https://www.ajpes.si/jolp/>
3. AJPES. (2019). *Letno poročilo VDCNG 2018*. Pridobljeno 28. februarja 2022 iz <https://www.ajpes.si/jolp/>
4. AJPES. (2020). *Letno poročilo VDCNG 2019*. Pridobljeno 6. marca 2022 iz <https://www.ajpes.si/jolp/>
5. AJPES. (2021). *Letno poročilo VDCNG 2020*. Pridobljeno 18. marca 2022 iz <https://www.ajpes.si/jolp/>
6. Bergoč, T. (2016). *Analiza izdatkov za plače zaposlenih v javnem sektorju* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za upravo.
7. Evropska komisija. (brez datuma). *Možnost financiranja z evropskimi sredstvi*. Pridobljeno 10. februarja 2022 iz https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/how-apply/you-apply-eu-funding-beginners_sl
8. Kosi, U., Marc, M. & Peljhan, D. (2007). *Uvod v poslovanje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
9. Leban, M. (2018). *Razvoj Varstveno delovnega centra Nova Gorica* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za Upravo.
10. Marc, M., Ponikvar, N. & Tekavčič, M. (2020). *Ekonomika projektov*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
11. Uredba o kriterijih za dodeljevanje sredstev za investicije v javni sektor gospodarstva. (1998). *Uradni list RS*, št. 82/98, 60/99 – ZSRR, 3/00, 101/04 in 29/14.
12. Papič, S. (2006). *Analiza upravičenosti investicije v podjetju P. S. D.O.O.* (diplomsko delo). Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
13. Senica, T. (2018). *Analiza investicij v Posavskih občinah* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za Upravo.
14. VDCNG. (brez datuma). *Zavod –Zgodovina*. Pridobljeno 6. decembra 2021 iz <https://www.vdcng.si/sl/zavod/zgodovina/>
15. VDCNG. (brez datuma). *Enote*. Pridobljeno 7. decembra 2021 iz <https://www.vdcng.si/>
16. VDCNG. (brez datuma). *Organi zavoda*. Pridobljeno 10. decembra 2021 iz <https://www.vdcng.si/>
17. Verlag Dashöfer, založba, d. o. o. (2021). *Neposredna metoda (različica I) po Slovenskih računovodskih standardih*. Pridobljeno 12. aprila 2022 iz <https://www.dara.si/33/neposredna-metoda-razlicica-i-po-slovenskih-racunovodskih-standardih-za-leto-2020-uniqueidmRRWSbk196EAafnF40AQgHcZCycERuX7c05wgIBj4t-w9PBWuC7BmQ/>